

ΚΥΠΡΙΑΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Η ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ*

(1900—1910)

Η ΑΦΙΞΙΣ ΤΟΥ ΑΓ. ΚΥΡΗΝΕΙΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΝ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Περὶ τὴν ἕκτην πρωϊνὴν ὥραν ἐξῆλθον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κατευθυνόμενος εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Κύκκου. Ἡ πόλις ἐκοιμᾶτο ἀμέριμνος· οὐδεὶς μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης ἐγίνωσκε τὰ ραγδαίως ἐπελθόντα τὴν νύκτα μεγάλα ἱστορικά διὰ τὴν Κύπρον γεγονότα. Διέσχισα τὴν πόλιν καὶ ἔφθασα εἰς τὴν Μονὴν ὅπου εὗρον τὸν ἅγιον Κυρηναίος ἔτοιμον καὶ ἀναμένοντα.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἡ Λευκωσία ἀφυπνισθεῖσα διεσείετο ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον ἐκ τῶν ἀγγελμάτων τῆς εἰρήνης· καὶ εἰς ὀλίγας στιγμὰς ἡ πόλις πᾶσα κατελάμβανε τὴν μεγάλην πρὸ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς πλατεῖαν, τὴν αὐλὴν, τὰς στέγας, τὰ παράθυρα, τὰς αἰθούσας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τὰς κορυφὰς τῶν πρὸ αὐτῆς δένδρων, ἵνα ἴδῃ διὰ τῶν ἰδίων ὀφθαλμῶν ἀδελφωμένους ἐκείνους διὰ τοὺς ὁποίους ἐπὶ δεκαετίαν ἐπάλασε.

Ἐξεκινήσαμεν ἐκ τῆς Μονῆς τοῦ Κύκκου μετὰ καὶ τοῦ ἡγουμένου Γερασίμου καὶ ἡ ἄμαξα ὅσον ἐπλησίαζε πρὸς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν μετὰ δυσκολίας διήνοιγε τὸν δρόμον ἀπὸ τὸν συνωπισμὸν καὶ τὴν πύκνωσιν τοῦ λαοῦ.

Περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν ἡ ἄμαξα ἐσταμάτησε πρὸ τῆς θύρας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Τὰ πλήθη ἀπεκαλύφθησαν· ἄφωνοι καὶ κλαίοντες ἐθεώντο τὸν βραδέως πρὸς τὰ πρόσω προχωροῦντα σεπτὸν ἱεράρχην ἐξηντλημένον ἐκ τῶν συγκινήσεων καὶ μόλις συρόμενον, τὸν ἐκράτουν ἐκ τῆς χειρὸς διότι ἐφοβούμεν ὅτι ὁ σαθρὸς ἐκεῖνος καὶ ἐξησθενισμένος ὀργανισμὸς θὰ ἐσωρευέτο κατὰ γῆς· ὁ πόνος ὁ ἐπικαθήμενος εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἡ ὥχρότης του, ἡ συντριβὴ του, ἡ ταπεινὴ στάσις του ἐκίνησαν εἰς οἶκτον τοὺς θεωμένους οἵτινες μετὰ σπαραγμοῦ καρδίας συνεκράτουν τὴν ἀναπνοὴν των ἵνα μὴ διαταράξωσι τὴν θλιβεράν ταύτην τομπήν.

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους σελ. 269.

Καὶ ὅτε διεσχίσαμεν τὴν αὐλὴν καὶ ἀνηρχόμεθα τὴν κλίμακα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὁ βαρὺς ἐκεῖνος λαὸς καὶ μέχρι τοῦδε ἄλλαλος ἔξεργάγη εἰς οὐρανομήκεις ζητωκραυγὰς καὶ διὰ χειροκροτημάτων προέπεμπεν αὐτὸν εἰς ἐκεῖνον μετὰ τοῦ ὁποίου διεξεδίκει τὸ σκῆπτρον τῆς Νέας Ἰουστινιανῆς.

Ἐν τῇ πεπληρωμένῃ ἀσφυκτικῶς αἰθούσῃ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐσπειρωμένος ὁ ἐκλεκτὸς κόσμος τῆς Λευκωσίας ἀνέμενε μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τοῦ ἁγίου Τριπόλεως καὶ τῶν ἡγουμένων τῶν Μονῶν τῆς Κύπρου τὴν ἀφίξιν ἡμῶν. Ἡ κατάνυξις πάντων κατὰ τὴν μελαγχολικὴν ἐκείνην λιτανεῖαν ὑπῆρξε βαθυτάτη· τὰ βλέμματα πάντων ὑγρὰ ἐκ τῆς χαρᾶς ἐστράφησαν πρὸς ἡμᾶς μετὰ εὐλαβείας παρεμέριζον πάντες ἵνα διανοίξωσι τὸν δρόμον πρὸς τὰ πρόσω· ἐκ τοῦ μέσου τῆς αἰθούσης ἀπεχωρίσθην τοῦ ἁγίου Κυρηναίας καὶ προσεχώρησα πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ἵνα ἀναγγείλω εἰς αὐτὸν τὴν παρουσίαν τοῦ ἀδελφοῦ.

Τί θὰ κάμω ; μοὶ λέγει.

Θὰ προχωρήσης θὰ ἐναγκαλισθῇς τὸν ἀδελφὸν καὶ εἰς τὸν ἀσπασμόν σας θὰ σβύσετε τὰ πάθη τῆς Κύπρου.

Ο ΑΣΠΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Ὁχρὸς προχωρεῖ ὀλίγα βήματα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ συναντῶνται οἱ χθρὲς ξένοι καὶ ἄσπονδοι ἐχθροὶ ἐπικρεμμένοι ὁ εἰς εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ἄλλου.

Ἰερωτάτη καὶ ὑπέροχος ὄντως σκηνὴ καὶ σύμπλεγμα οὐράνιον.

Οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Λευκωσίας διαλαλοῦσι τὸν ἀσπασμόν τῆς εἰρήνης, τὰ πλήθη ἐναγκαλίζονται, οἱ ἐχθροὶ φιλοῦσι τοὺς ἐχθρούς, οἱ φίλοι τοὺς φίλους, οἱ γονεῖς τὰ τέκνα καὶ διασχίζει ἡ φρενίτις φωνὴ τῆς χαρᾶς τοὺς αἰθέρας διασειοῦσα τὰς καρδίας. Ἦτο ἡ νεκρανάστασις τῆς Κύπρου.

Ὡ ἱεραὶ στιγμαὶ ἀνεκφράστου εὐφροσύνης ! θὰ σᾶς περισώζω ζωηρῶς εἰς τὴν ψυχὴν μου μέχρις ἐσχάτης πνοῆς· ἦσαν καὶ θὰ εἶναι αἱ ἱερώτεραι καὶ συγκινητικώτεραι τοῦ ἐπιγείου μου βίου.

Εἰς τὰ παρατεταμένα χειροκροτήματα τῶν παρευστώντων κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς συναντήσεως καὶ τοῦ ἀσπασμοῦ καὶ τὰς ἀτελευτήτους ζητωκραυγὰς ὑπὲρ τῶν συναδελφωθέντων Μακαριωτάτων ἐπιβάλλει διὰ τῆς χειρὸς σιωπὴν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ μὲ φωνὴν τρέμουσαν λέγει.

«Ἡ στιγμή αὕτη τυγχάνει ἀξία ἰδιαιτέρας ὕλης σημειώσεως καθόσον ὑπὸ πάντων πιστεύω κατανοεῖται ἡ ὑπεριάτη σημασία τῶν γενο-

μένων. Ἐπὶ δεκαετίαν ὄλην ἐποτίσθη ἡ φίλη πατρίς μετὰ τῆς ἐκκλησίας πικρίας ὑπὸ πάντων, περιττὸν δὲ ἀποβαίνει ὅπως ἐγὼ ταύτας ἀναπτύξω. Ἦδη χάριτι θεῷ εἰσῆλθομεν εἰς εὐδιον λιμένα, εἰς τὸν λιμένα τῆς σωτηρίας καὶ τῆς εἰρήνης. Ἦδη οὐδὲν ἄλλο ἔχω νὰ προσθέσω εἰμὶ ἀπὸ μυχῶν καρδίας νὰ δεηθῶ πρὸς τὸν Εἰρηνάρχην ὑψιστον ὅπως συγχωρήσῃ πάντας δι' ὅσα κατὰ τὴν ἀξιοθρήνητον δεκαετίαν ἐγένοντο· ὁ Θεὸς γένοιτο ἵλεως δι' ἡμᾶς καὶ ἐμβάλοι ἐν ταῖς καρδίαις ἀπάντων εἰλικρινῇ αἰσθήματα ἀγάπης, εἰρήνης, διαλλαγῆς».

Εἰς ταῦτα ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος Κυρηνείας ἀπήντησεν οὕτω :

« Συμμερίζομαι πληρέστατα ὅσα εἶπεν ὁ ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Κύπρου. Ἡ δεκαετία ἣτις ἐχώρισεν ἡμᾶς ὅσον καὶ ἂν ὑπῆρξε μακρὰ δὲν ἦτο προῖον προσωπικῆς ἀντιθέσεως· ὅ,τι ἐγένετο χαρακτηρίζει εὐγενῆ ἀγῶνα· ἐν τούτοις πᾶσα ἀντίθεσις πρέπει νὰ λήξῃ καὶ ἔληξεν ἥδη διὰ τῆς ἐπανόδου ἐπὶ τοῦ στερεοῦ καὶ ἀσφαλοῦς ἐδάφους τῆς ἀγάπης. Ἦνωσεν ἡμᾶς ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ φωνὴ τῆς Πατρίδος, αἵτινες εἶναι αἱ πλεον σεβασταὶ εἰς πάντα. Ἐφ' ὅσον δὲ αὗται ἀκούονται, ἐπὶ τοσοῦτον προοδεύουσι τὰ ἔθνη. Σήμερον ἐνωτιζόμενοι αὐτῶν ποιοῦμεν ἀπαρχὰς προόδου. Ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος γνωρίζει ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὰς ἀνάγκας τῆς Κύπρου, ἔχει δὲ καὶ τὴν θέλησιν ἵνα πρὸς ταύτας ἀνταποκριθῇ. Πρὸς ἐκπλήρωσιν τούτων θὰ συνεργασθῶ μετ' Αὐτοῦ πάσῃ δυνάμει. Τὴν ἀσθένειαν τῶν ἡμῶν δυνάμεων θέλει καλύψει ἡ εἰλικρίνεια καὶ προθυμία ἐμοῦ· οὕτω διὰ κοινῆς ἐργασίας θὰ καλύψωμεν δεκαετὴ ἄγονον περίοδον καὶ τῆς ἐκκλησίας τὴν ὄψιν θὰ καταστήσωμεν φαεινότεραν. Ὑπὸ τὸ σύνθημα τῆς ἀδελφικῆς συνεργασίας ἀναφωνῶ :

Ζήτω ἡ Ἐκκλησία !

Ζήτω ἡ Πατρίς !

Ζήτω ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Κύπρου».

Μετὰ τὰς ζητωκραυγὰς ταύτας προβὰς ὁ βουλευτὴς Λευκωσίας—Κυρηνείας κ. Θεοφ. Θεοδότου ἀνεφώνησεν ὑπὸ τὰς ἐπιδοκιμασίας πάντων.

Ζήτω ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης !

Ζήτω ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πατριάρχης Φώτιος !

Ζήτω ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος Κυρηνείας !

Ζήτω τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος !

Ζήτω ἡ ἔνωσις τῆς Κύπρου μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

Διὰ τῶν ἐκδηλώσεων τούτων τῆς ὑπεριάτης εὐφροσύνης ἐπε-

σφραγίζετο ἡ συναδέλφωσις τῆς Κύπρου καὶ ἡ ἐπελθοῦσα εἰρήνη τῶν καρδιῶν.

Η ΕΚΛΟΓΗ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΑΦΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ

Ὅταν αἱ φωναὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ κατηνύσθησαν ἔκυψα εἰς τοὺς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ συνέστησα αὐτῷ νὰ διατάξῃ τὴν ἐκκένωσιν τῆς αἵθουσῆς πρὸς ἐκλογὴν Μητροπολίτου Πάφου· διετάχθη ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν ἀναρμοδίων καὶ παρέμειναν εἰς τὴν αἵθουσαν τὰ συνοδικὰ μέλη, ἧτοι οἱ δύο Μακαριώτατοι, οἱ Μητροπολίται Τριπόλεως Θεοφάνης καὶ Λεοντοπόλεως Σωφρόνιος, οἱ ἡγούμενοι τῶν Μονῶν Κύκκου Γεράσιμος, Μαχαριᾶ Μητροφάνης, Ἀγίου Νεοφύτου Ἰάκωβος, Τρωδοδούσης Ἐπιφάνιος, Οἰκονόμος Ἡρακλείδιος καὶ οἱ Γενικοὶ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐπαρχίας Πάφου ἱκανοὶ τὸν ἀριθμόν.

Εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῶν δύο Μητροπολιτῶν τῶν κενῶν θρόνων, κατὰ τὴν γενομένην τὴν παρελθοῦσαν νύκτα ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Κύκκου συμφωνίαν, ἐπαρίετο εἰς ἐμέ. Καὶ πρὶν ὅμως τῆς τοιαύτης συμφωνίας, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἀπέσυρε τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Μακαρίου, ἐπρότεινα εἰς τε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τοὺς Γενικοὺς τῆς ἐπαρχίας Πάφου ἀντιπροσώπους ὡς κατάλληλον διὰ τὸν θρόνον τῆς Πάφου τὸν ἄγνωστον ὅλως αὐτοῖς ἀρχιμανδρίτην τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ θρόνου Ἰάκωβον Ἀντζουλάτον τὸν Πάτιμον. Μετ' ἐμοῦ συνεφώνησε καὶ ὁ ἅγιος Τριπόλεως καὶ οὕτως ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ ἐθεωρεῖτο ἀσφαλῆς. Οἱ ἀντιπρόσωποι Πάφου κατὰ καθήκον ἀπειθήσαν πρὸς τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ συμπολίτας αὐτῶν ζητοῦντες πληροφορίας περὶ αὐτοῦ καὶ αἱ καταφθάσαι τηλεγραφικῶς εἰδήσεις ἐνίσχυσαν τὰς συστάσεις μας.

Εἰς τὰς παραμονὰς τῶν ἐκλογῶν ὅτε εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν ὄριζοντα ἀνεξήτειτο τὸ κατάλληλον πρόσωπον διὰ τὸν θρόνον τῆς Πάφου, προσῆλθε πρὸς με διάκονός τις Ἡεροφύτης καὶ μοι συνεστήσεν ὡς Μητροπολίτην Πάφου τὸν διδάσκαλόν του καὶ φίλον μου ἀρχιμανδρίτην Χρυσόστομον Παπαδόπουλον (νῦν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν). Ἡ εὐγένεια τῶν αἰσθημάτων τοῦ εὐγνώμονος μαθητοῦ μὲ συνεκίνησεν, ἀλλὰ τῷ εἶπον ἀπεριφράστως ὅτι τοῦτο εἶναι ἀδύνατον διότι τὸ στάδιον καὶ ὁ προορισμὸς τοῦ σοφοῦ Χρυσοστόμου εἶναι ἄλλος ἔξ Ἰσου ὑψηλὸς καὶ ἱερὸς καὶ ὡς εἰλικρινῆς αὐτοῦ φίλος δὲν θὰ φράξω τὸν δρόμον του, οὐδὲ θὰ κλείσω τὸ μέλλον του εἰς τὴν Κύπρον, τὸ ὅποίον οἱ φίλοι του ὀνειρευόμεθα εὐρὺ καὶ ἔνδοξον.

Ταῦτα πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεων ἀνεκοίνωσα ἅμα τῇ ἐπι-

στροφῇ μου εἰς Αἴγυπτον πρὸς τὸν φίλον Χρυσόστομον ὅστις ἐπεδοκίμασε καὶ ἐπήνεσε τὰ τῆς τοιαύτης φιλίας εἰλικρινῇ αἰσθήματα.

Ἐδῶ θὰ ἐξομολογηθῶ μίαν ἀδυναμίαν μου, ἃς τὴν εἶπω οὕτω, διατὶ ἡ προτίμησίς μου ἀπέβλεψεν εἰς τὸν Ἰάκωβον, καίτοι ὁ Πατριάρχης Φώτιος μοι συνέστησε ἄλλον τινα κληρικὸν τοῦ θρόνου· ὁ καλὸς Ἰάκωβος διέπραξεν εἰς ἐμὲ ἀδίκημα ἀσυγχώρητον. Μὲ διέβαλεν ἀδίκως εἰς τὸν ἀπόντα τότε Πατριάρχην Φώτιον, ὅτε ὡς ἐπίτροκος αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀπουσίαν του διηύθυνα τὸ Πατριαρχεῖον τοῦ Καίρου, ὅτι ἐνεργῶ νὰ ρίψω αὐτὸν ἀπὸ τοῦ θρόνου καὶ καταλάβω αὐτόν! ἡ διαβολὴ ἦτο σοβαρὰ καὶ ψευδὴς διότι ἐγὼ κατὰ τὸ ἐπτάμηνον διάστημα τῆς ἐν Καίρῳ ἐπιτροπείας μου οὔτε ἐπλησίασά τινα, οὔτε ἐγνώρισά τινα, οὔτε ποτὲ εἰς τὴν διάνοιάν μου ἀνέβη τοιαύτη ἀνοσία σκέψις. Τὸ θλιβερὸν τοῦτο τηλεγράφημα ὑπογεγραμμένον καὶ ὑπὸ ἄλλου τινὸς δυσηρεσθημένου κληρικοῦ μὲ ὑπέδειξεν ἡμέραν τινα ὁ Φώτιος καὶ δὲν ἐπετρέπετο οὐδεμία ἀμφιβολία. Εἶπον ὅσα ἔπρεπεν εἰς τὸν Πατριάρχην, ἀλλὰ ἐν τῇ ψυχῇ του παρέμεινεν ἀμυδρά τις πικρία καὶ ὑπόνοια. Εἰς τὸν Ἰάκωβον, τὸν ὁποῖον ἠδυνάμην νὰ βλάψω, δὲν εἶπον τίποτε, ἀνέμενον κατάλληλον εὐκαιρίαν νὰ τῷ δώσω ἐν χριστιανικὸν μάθημα. Καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἡ στιγμή τῆς καλῆς ἐκδικήσεως, τὸν ἀνύψωσα εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Πάφου ἐπιφυλασσόμενος νὰ τῷ εἶπω ὅτι ἔπρεπεν. Ὅτε ἐπανῆλθον εἰς Αἴγυπτον ἔσπευσε νὰ ἔλθῃ εἰς συνάντησίν μου νὰ μοὶ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του.

Ἰδού, τῷ λέγω, Ἰάκωβε τί σοι ἀνταπέδωκα· ἐγνώριζον ἀπὸ πολλοῦ τὸ πρὸς τὸν πατριάρχην τηλεγράφημά σου καὶ ἐσιώπων.

Εἰς τὸ ἀκουσμα τοῦτο ὥχρλασε καὶ χωρὶς νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ διαψεύσῃ τὴν πρᾶξιν του ἐκνέλισθη κατὰ γῆς καὶ παρακαλῶν ἐζήτηι συγχώρησιν.

Πορευοῦ, ἀδελφέ, εἰς εἰρήνην καὶ ἔσω συγγνωμονικὸς καὶ ἐπιεικὴς εἰς τοὺς πταίνοντας.

Ὁ Ἰάκωβος εἶχε καὶ ἀρετὰς καὶ μόρφωσιν καὶ ἐκκλησιαστικὴν πείραν καὶ ἐξωτερικὴν παρὰστασιν καὶ φυσικὰ χαρίσματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἀνεδείκνυον αὐτὸν καλὸν καὶ δόκιμον ποιμένα· διὰ τοῦτο καὶ εἰλικρινῶς συνέστησα τὴν ὑποψηφιότητά του βέβαιος ὢν ὅτι θὰ ἀνταπεκρίνετο εἰς τὰς ἀξιώσεις καὶ τοὺς πόθους τῶν Κυπρίων καὶ δὲν διεψεύσθη.

Κατὰ τὴν ἐναρξιν λοιπὸν τῆς συνοδικῆς συνεδρίας, μετὰ τὴν νενομισμένην ἱερωτελεστείαν καὶ σύντομον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου εἰσήγησιν

προτείνω ὡς μόνον ὑποψήφιον εἰς τὸν θρόνον τῆς Πάφου τὸν Ἰάκωβον· ἡ πρότασις ἐγένετο ὑπὸ πάντων τῶν συνοδικῶν μελῶν δεκτὴ, ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος στραφεὶς πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Πάφου ἐπηρώτησεν ἂν ἔχῃσιν τινα ἀντίρρησην· τότε ὁ ἐκ τῶν Γενικῶν ἀντιπροσώπων δικηγόρος Ζαφείριος Μαλαματένιος λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν·

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε πάσης Κύπρου,

Μακαριώτατε Πρόεδρε Κυρηναίας,

Σεβασμιώτατοι ἀρχιερεῖς τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ θρόνου,

Ὅσιώτατα συνοδικὰ μέλη,

Ἐκ μέρους τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἐπαρχίας Πάφου ἐπιθυμῶ νὰ ἐκδηλώσω τὴν χαρὰν τὴν ὁποίαν πάντες ἡσθάνθημεν ἐπὶ τῷ συντελεσθέντι εὐτυχεῖ γεγονότι τῆς ἄρσεως τῶν διαφορῶν αἱ ὁποῖαι ἐνεφίλοχώρησαν κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ζητήματος καὶ αἱ ὁποῖαι δυστυχῶς προσέλαβον τόσον ὀξὺν χαρακτῆρα ὥστε νὰ καθίστασιν ἀδύνατον πᾶσαν συνεννόησιν καὶ ἐπὶ ζητημάτων γενικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἐνδιαφέροντος πρὸς μεγίστην τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος βλάβην.

Ἐξαιρετικὴν ἰδίως αἰσθανόμεθα χαρὰν ἡμεῖς οἱ Πάφιοι διότι διὰ τῆς ἐπελθούσης ἐξηγήσεως καὶ συνδιαλλαγῆς κατορθοῦται ἡ πλήρωσις τοῦ μητροπολιτικοῦ θρόνου Πάφου, κοινῇ συνεννοήσῃ καὶ ἐπιδοκιμασίᾳ· ἦτο δὲ ἀναγκαῖα τοιαύτη συνεννόησις διότι ἡ ἐνδεκαετής χηρεία τοῦ θρόνου ἐκείνου ἐπέφερε τόσῃν ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν ζημίαν ὥστε πρὸς ἀποτελεσματικὴν ἄρσιν αὐτῶν νὰ ἀπαιτῆται εἰλικρινὴς καὶ κοινὴ συνεργασία πάντων καὶ συνδρομὴ πρόθυμος πρὸς τὸν ἀρχιερέα.

Ἡμεῖς οἱ ἐκλεχθέντες ἀντιπρόσωποι ἦλθαμεν ἐνταῦθα μὲ ὠρισμένους ἀκέψεις· κοινῇ συσκέψει ἐθεωρήσαμεν κατάλληλον πρόσωπον ὅπως καταλάβῃ τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Πάφου τὸν ἐπὶ τελείᾳ μορφώσει καὶ χρηστῷ χαρακτῆρι διακρινόμενον Κύπριον κληρικὸν τὸν ἱερολογιώτατον διάκονον κ. Μακάριον Μυριανθέα, γραμματέα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τὰ περικοσμοῦντα αὐτὸν προσόντα παρὰ πάντων ἀναγνωριζόμενα καθίσταν αὐτὸν ἱκανώτατον ὅπως καταλάβῃ τὸν θρόνον τῆς Πάφου. Τὰ ἐπακολούθησαντα ὅμως εὐτυχῇ τῆς συμφιλίσεως γεγονότι ἐδημιούργησαν ἄλλην βᾶσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς πληρώσεως τοῦ θρόνου Πάφου καὶ μᾶς ὑπεδείχθη σαφῶς ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει τοιαύτη ἐκλογή θὰ ἦτο ἄσκοπος, διότι δὲν θὰ ἐγένετο ἀποδεκτὴ παρὰ τοῦ ἐκλεχθησομένου.

Ἦναγκάσθημεν ὁθεν κατὰ τὴν τελευταίαν ὥραν νὰ ἀναζητήσωμεν ἕτερον κατάλληλον πρόσωπον. Ἀπειτάθημεν πρὸς τοὺς Σεβ. Μη-

τροπολίτας τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ θρόνου, πρὸς τοὺς ὁποίους ὀφείλει ἡ Κύπρος μεγίστην εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν ἣν εὐεργεσίαν παρέσχον εἰς τὴν Κυπριακὴν ἐκκλησίαν καὶ διὰ τὰ εὐχάριστα ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα ἐπέφερεν ἡ πρωτοβουλία αὐτῶν ἐν τῇ λύσει τῆς διαφορᾶς, καὶ μᾶς συνεστήθη ὁ Πανος. Ἀρχιμανδρίτης Καΐρου κ. Ἰάκωβος Ἀντζουλάτος διὰ θερμῶν συστάσεων ἰδίως παρὰ τοῦ ἁγίου Λεοντοπόλεως. Ἐθεωρήσαμεν καθήκον νὰ ζητήσωμεν πληροφορίας καὶ παρὰ διακεκριμένων ἐν Αἰγύπτῳ Κυπρίων καὶ αἱ ἐξ ἐκείνων συστάσεις εὐτυχῶς συνταυτίζονται μὲ τὰς δοθείσας παρὰ τοῦ ἁγίου Λεοντοπόλεως.

Κοινῇ ὅθεν ἀπάντων τῶν ἀντιπροσώπων ἐπιθυμία προτείνω ὡς Μητροπολίτην Πάφου τὸν Παν. Ἀρχιμανδρίτην Ἰάκωβον».

Ὁμοφώνως λοιπὸν τῇ ψήφῳ τῆς ἱερᾶς συνόδου καὶ τῇ γνώμῃ τῶν ἀντιπροσώπων ἐξελέγη μητροπολίτης Πάφου ὁ Ἰάκωβος.

Μετὰ τὴν σύνταξιν, ἀνάγνωσιν καὶ υπογραφὴν τοῦ πρακτικοῦ ὑπὸ πάντων τῶν συνοδικῶν μελῶν μὲ παρεκάλεσεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος νὰ ἀναγγείλω τὴν ἐκλογὴν τοῦ Πάφου ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῆς ἀρχιεπισκοπῆς εἰς τὸν ἀγωνιωδῶς ἐν τῇ αὐτῇ συσσωρευμένον λαὸν καὶ ἀναμένοντα τὰ τελικὰ ἀποτελέσματα,

Ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ λαοῦ δὲν εἶχε κατευνασθῇ. Κατὰ τὴν διάβασιν ἡμῶν διὰ τῆς αὐτῆς τῆς ἀρχιεπισκοπῆς μόνον τὴν πικρίαν τῆς ψυχῆς του διὰ τῶν δακρύων του ἀπέπλυνεν ἡ χαρὰ ἐξεχειλίζε τὴν καρδίαν του καὶ ἀνέμενε τὴν ἐμφάνισιν οἰουδήποτε προσώπου ἐκ τῶν συντελεσάντων εἰς τὴν εὐημερίαν του νὰ χύσῃ τὸ ἄρωμα τῆς εὐγνωμοσύνης του.

Καὶ τὴν ἐμφάνισίν μου εἰς τὸν ἐξώστην ἐχαιρέτισε μὲ ἐνθουσιασμὸν ἀσυγκράτητον καὶ ζητωκραυγὰς ἀτελευτήτους.

Καὶ ὅτε ἐπῆλθε σχετικὴ ἡρεμία ἀνήγγειλα διὰ τῶν ἐξῆς τὴν γενομένην ἐκλογὴν.

Λαεὶ εὐγενῇ καὶ μεγαλόψυχῃ, τὰ τεῖχη τοῦ πάθους καὶ τοῦ πόνου τὰ διαχωρίζοντά σε κατέπεσον, ὅπως τὰ τεῖχη τῆς Ἱερῆς διὰ τῶν ἱερῶν σαλπύγγων· οἱ ποιμένες σου διὰ θυσιῶν καὶ προσπαθειῶν ὑπερανθρώπων καὶ εὐγενῶν πνίξαντες τὰ πάθη εἰς τὴν ἄβυσσον ἐπιστεγάζουσιν ἐν ἀρμονίᾳ ἀδελφικῇ καὶ ἀγάπῃ τὸν ναὸν τῆς Εἰρήνης ἵνα εἰσέλθῃς καὶ καταπαύσῃς τὴν ψυχικὴν σου ὀδύνην. Καὶ ἰδοὺ αὐτὴν τὴν σιγμὴν διὰ συνοδικῆς ὁμοφώνου ἀποφάσεως ἀνυψώθη εἰς τὸν κενὸν θρόνον τῆς Πάφου ὁ ἀρχιμανδρίτης τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ θρόνου Ἰάκωβος ἄξιός νὰ ποιμάνῃ τὸν καταπιστευθέντα αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Κυρίου λαόν.

"Αξιός καὶ τρισάξιός· πολλὰ τὰ ἔτη σου Δέσποτα· πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ Ἰακώβου.

Καὶ ἐπευφήμει τὴν ἱεραρχίαν ὁ λαὸς ἐν ἐξάλλῃ χαρᾷ.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

ΕΠΙ ΤΗ ΛΗΞΕΙ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

"Οτε ἡ ἱστορικὴ αὕτη συνοδικὴ συνεδρίασις ἔληξεν ἡ πρώτη φρον-
τις ἦτο νὰ καταστήσωμεν γνωστὰ τὰ τελεσθέντα εἰς τὰς Ἐκκλησίας
καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν διὰ ταῦτοσῆμου κοινοῦ τηλεγραφήμα-
τος, τὸ ὁποῖον συνταχθὲν ἐνώπιον πάντων ἀπεστάλη αὐτοστιγμὴ εἰς
τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας καὶ τὸν
Πρωθυπουργὸν τῆς Ἑλλάδος Δραγούμην οὕτως ἔχον :

Εὐλογίᾳ οὐρανίου Πατρὸς ἐπανῆλθε πλήρης εἰρήνη ἀγιωτάτῃ
Ἐκκλησίᾳ Κύπρου. Κυρηνεὺς Κύριλλος μετὰ παντὸς πρεσβυτερίου
καὶ λαοῦ ἀνεγνώρισαν κανονικὸν Ἀρχιεπίσκοπον τὸν ἀπὸ Κιτίου Κύ-
ριλλον. Ἀπασα Κύπρος ἀγάλλεται καὶ χαίρει.

Κύπρου Κύριλλος
Κυρηνεὺς Κύριλλος
Τριπόλεως Θεοφάνης
Λεοντοπόλεως Σωφρόνιος
Ἡγούμενος Κόγκου Γεράσιμος
Ἡγούμενος Μαχαιρᾶ Μητροφάνης
Ἡγούμενος ἀγ. Νεοφύτου Ἰάκωβος
Ἡγούμενος Τρωδιτίσσης Ἐπιφάνιος
Οἰκονόμος Ἡρακλεΐδης.

Εἰς τὸ ἄνωθεν τηλεγράφημα ὁ Πατριάρχης Φώτιος ἀπήντησεν
οὕτω :

Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου Κύριλλον

Εὐλογοῦντες εἰρηνάρχην Κύριον συγχαίρομεν ὅλην ψυχῇ ἀγιωτάτῃ
Ἐκκλησίᾳ Κύπρου καὶ εὐσεβεῖ λαῷ καὶ ὑμετέρᾳ Μακαριότητι ἐπὶ
ποθειῇ καὶ εὐλογητῇ εἰρηνεύσει· εὐλογητὸς ὁ Θεός.

† Πατριάρχης Φώτιος

Δι' ἐτέρου τηλεγραφήματος πρὸς τὸν πατριάρχην Φώτιον εἰρισκό-
μενον μετὰ τοῦ Ἰακώβου ἐν τῇ ἄνω Αἰγύπτῳ ἀνήγγειλεν ὁ Ἀρχιεπί-
σκοπος τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἰακώβου εἰς τὴν Μητροπόλιν Πάφου καὶ
συνίστα ν' ἀποστείλῃ αὐτὸν ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ.

Ὅμοίως διὰ κοινοῦ ἡμετέρου τηλεγραφήματος κατεστήσαμεν γνω-
στὰ εἰς τὸν Φώτιον τὰ ἐπιτελεσθέντα ὅστις ἀπήντησεν οὕτω :

Τριπόλεως Λεοντοπόλεως

Λευκωσίᾳ

Δόξα παναγάθῳ Θεῷ εὐλογήσαντι ἡμέτερα διαβήματα.

† Πατριάρχης Φώτιος

Ὡσαύτως ἐκ μέρους τῶν βουλευτῶν Λεμισοῦ—Πάφου Κυριακίδου καὶ Σάξου ἐλήφθη τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα :

Σεβασμιωτάτους ἐπισκόπους Τριπόλεως Λεοντοπόλεως

Θερμῶς εὐχαριστοῦμεν ὑμᾶς καὶ δι' ὑμῶν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας τοσοῦτον εὐεργετικῶς δράσαντα ὑπὲρ ἀνορθώσεως πραγμάτων Ἐκκλησίας Κύπρου.

Κυριακίδης—Σῶζος

Οἱ βουλευταὶ Κύπρου διὰ τοῦ Θεοδότου ἀπηύθυναν ὁμοίως εὐφρόσυνα τηλεγραφήματα εἰς τὸν πρωθυπουργὸν Δραγούμην ὅστις ἀπήντησεν οὕτως :

Θεοδότου. Λευκωσία

Ἐγκαρδίως εὐχαριστῶ βουλευτὰς ἐπὶ ἀληθῶς χαρμοσύνῳ ἀγγελίᾳ σωτηρίου ἀποτελέσματος τῆς ἀποκαταστάσεως ὁμονοίας ἐφ' ᾧ καὶ συγχαίρω.

Δραγούμης

Οὕτως ἐν ὄνειρώδει εὐδαιμονίᾳ καὶ ἐκτάκτῳ κινήσει καὶ ἐνθουσιασμῷ ἱερῷ διέθρυσεν ἡ ἱστορικὴ καὶ μεγάλη ἡμέρα τῆς 19ης Φεβρουαρίου πλήρης ἀξιωματημονεῦτων γεγονότων καὶ πλουσία εἰς καρποὺς εὐαγγελικῆς ἀγάπης.

Η ΧΑΡΑ ΤΟΥ Μ. ΑΡΜΟΣΤΟΥ—ΑΜΝΗΣΤΕΙΑ ΚΑΤΑΔΙΚΩΝ

Μετὰ μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας (Παρασκευῆς) καθ' ὑπόδειξιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐν συνοδείᾳ τοῦ Γράμματέως τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Μακαρίου, ἐπιτελοῦντος χρέη διερχομένου, ἐπεσκέφθημεν τὸν Μ. Ἀρμοστήν τῆς Νήσου ἵνα γνωρίσωμεν αὐτῷ τὰ ἐπιτελεσθέντα μεγάλα καὶ εὐχάριστα γεγονότα, συνάμα δὲ ἐπιζητήσωμεν παρ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν φυλακαῖς διατελούντων Κυπρίων κατὰ τὴν δεκαετὴ ἐκείνην τεταραγμένην περίοδον δι' ὅσα συνέβησαν παραπτώματα ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου ζητήματος, ἵνα πληρωθῇ ἡ χαρὰ τοῦ λαοῦ.

Ἡ Αὐτοῦ ἐξοχότης ἐν πολλῇ συγκινήσει καὶ χαρᾷ ἤκουσε τὰ τῆς συνδιαλλαγῆς, μᾶς εὐχαρίστησε θερμῶς διὰ τὴν συνδρομὴν πρὸς εἰρήνευσιν τοῦ λαοῦ καὶ ὡς ἐπιστέγασμα τῆς χαρᾶς καὶ εὐτυχίας τοῦ εἶπεν ὅτι θὰ διατάξῃ ἀμέσως τὴν ἐκκένωσιν τῶν φυλακῶν, ἵνα μὴ

μένη οὐδὲ σκιά πένθους εἰς τὸν Κυπριακὸν λαόν, διετάχθη ἡ ἀργία τῶν δικαστηρίων, τῶν σχολῶν, τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν ἵνα ἐλευθέρως ὁ λαὸς πανηγυρίσῃ τὴν λαμπρὰν ταύτην ἡμέραν.

Ἡ εὐμενὴς αὕτη διάθεσις τοῦ εὐγενοῦς Ἀρχοντος ἐπλήρωσεν εὐφροσύνης τὰς καρδίας πάντων, διότι διὰ μεγαλοψύχου χειρονομίας ἐχάρισε τοὺς καταδίκους πατέρας εἰς τὰς οἰκογενεῖας των, ἵνα ἐξαλειφθῇ ὁ στεναγμὸς καὶ τὸ δάκρυον ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς Κύπρου.

Καὶ ἐπηκολούθησαν ἄλλαι σπαρακτικαὶ σκηναὶ ὅποτις αἱ γυναῖκες ἐπανέβλεπον ἀνελπίστως τοὺς συζύγους των καὶ τὰ τέκνα τοὺς πατέρας μετὰ τοσούτον χωρισμόν.

Ἀπὸ τῶν οἴκων οἱ ἀπελεύθεροι κατηυθύνοντο εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν καὶ μὲ δάκρυα χαρᾶς κατεφίλουν τὰς χεῖρας τῶν ἀρχιερέων. Στιγμαὶ ἀλησμόνητοι ὑπερτάτης πνευματικῆς ἀγαλλιάσεως ἦσαν οἱ καρποὶ τῆς ἀγάπης, τῆς εἰρήνης τῆς ὁμονοίας καὶ προφότητος.

Ἡ Κύπρος πᾶσα ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον ἐν ἀλαλαγμῷ χαρᾶς ἐπανηγύριζεν τὴν λαμπρὰν ταύτην τῆς ἀναστάσεώς της ἡμέραν· οἱ πολῖται ἐν ἑορτασίμῳ περιβολῇ ἐξεχύθησαν εἰς τὰς ὁδοὺς ἐνηγκαλισμένοι ὡς ἀδελφοί, οἱ παλαιοὶ φίλοι, οὓς ἐχώρισεν ἡ πάλη, συνεσφιγμένοι εἰς τὰς ἀγκάλας ἐψάλλον εὐφροσύνης ἅσματα καὶ ἡ φωνὴ τῆς παγκυπρίου χαρᾶς ἀνυψοῦτο μέχρι τοῦ οὐρανοῦ. Δὲν ὑπῆρξαν νικηταὶ καὶ ἡττημένοι· οἱ πάντες ἐώρταζον ἐπινίκια· κοινὴ ὑπῆρξεν ἡ τροσπάθεια νὰ συντριβῇ ὁ σατανᾶς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν, κοινὰ αἱ θυσίαι, κοινὰ τὰ παθήματα, κοινοὶ οἱ πόθοι, κοινὴ ἡ σύμπραξις, κοινὴ ἡ εὐχὴ ὅπως ἀνατεῖλῃ ἡ ἡμέρα ἐκείνη καὶ κοινὰ ἐώρταζον νικητήρια ἀσυγκράτητοι καὶ ἑξάλλοι.

Ο "ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΦΥΛΑΞ", ΕΠΙ ΤΗ ΕΙΡΗΝΕΥΣΕΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ὁ «Κυπριακὸς φύλαξ» τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐν κυρίῳ ἄρῳφ καλῶν τοὺς Κυπρίους εἰς κοινὴν συνεργασίαν μετὰ τὴν ἐπελθούσαν εἰρήνην ἔγραφε :

«Ἡ καρδιά τοῦ ἑλληνικοῦ παγκυπρίου θὰ αἰσθανθῇ ἀναμφιβόλως ἀσυνήθη δόνησιν καὶ παλμοὶ ζωηρότατοι θ' ἀντηχήσωσιν εἰς τοὺς ἐνδοτάτους αὐτῆς μυχοὺς ἐπὶ τῇ πληροφορίᾳ ὅτι ἐπῆλθε τέλος ἡ ἐπὶ δεκαετίαν εἰς μάτην ἀναμενομένη εἰρήνη. Οἱ κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα ἀφικόμενοι πανισρ. ἐπίσκοποι τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ θρόνου ἁγ. Τριπόλεως κ. Θεοφάνης καὶ Λεοντοπόλεως κ. Σωφρόνιος ἐγένοντο ἀληθῶς ἄγγελοι εἰρήνης διὰ λελογισμένων καὶ ἐπιτηδείων ἐνεργειῶν κατορθώσαντες ὅπως ἐπιφέρωσι τὴν συνδιαλλαγὴν μεταξὺ τῶν

διस्ताμένων τῆς Κύπρου τέκνων· ἐπὶ ἕξ ὁλοκλήρους ἡμέρας διεξήγοντο σύντονοι συνεννοήσεις μεταξύ τῶν ἐξεχόντων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν μελῶν ἀμφοτέρων τῶν μερίδων καὶ σήμερον εὐρισκόμεθα εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν ὅπως ἀναγγεῖλωμεν τὴν ἀδελφικὴν ἔνωσιν ὡς γεγονός.

Ἐπὶ τῇ ἐπελθούσῃ εἰρηνεύσει ὁ «Κυπρ. Φύλαξ» ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν σύμπαντα τῆς Κύπρου καλεῖ αὐτὸν ὅπως ἐνστερνισθῇ εἰλικρινῶς τὸ πνεῦμα τῆς εἰρήνης ἀποσκορακίζων πᾶσαν ἰδέαν ἐχθρότητος κομματικῆς καὶ συνεργαζόμενος πρὸς τὸ γενικὸν συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος.

Παρατασσόμενοι πάντες εἰς ἐνιαίαν φάλαγγα ἃς χωρήσωμεν ἐπὶ τὴν μεγάλην λεωφόρον τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἐθνικοῦ καθήκοντος ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντες τὸν σεπτὸν ἡμῶν ποιμενάρχην κ. Κύριλλον ἐπαξίως κατέχοντα τὸν θρόνον τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα καὶ τὴν ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος καταρτιζομένην τριάδα τῶν ἡμετέρων μητροπολιτῶν.

Τὸ ἔθνος καὶ ἡ ὁρθόδοξος ἐκκλησία σύμπασα εὐλογοῦσι τὴν διαλλαγὴν ἡμῶν καὶ ὑπὸ τὰς πολυτίμους αὐτῶν εὐχὰς ἀκαμάτως ἃς διανύωμεν τὸ στάδιον τοῦ ὑψίστου καὶ ἁγιωτάτου ἡμῶν προορισμοῦ.

Οὐδὲν ἄς ἰσχύσῃ ὅπως ἀποτρέψῃ ἡμᾶς ἀπὸ τούτου, οὐδὲν ἄς μεταβάλῃ τὴν ἀκλόνητον ἡμῶν πρόθεσιν ὅπως ἴδωμεν ἀναστηλούμενον τὸ γόητρον τῆς παναρχαίας καὶ ἀποστολικῆς ἡμῶν ἐκκλησίας. Μέλη ταύτης πιστὰ καὶ φιλόστοργα ταύτης τὸ συμφέρον ἃς ἀνακυκλῶμεν ἐν τῇ διανοίᾳ περιστέλλοντες πᾶσαν πρὸς ἀντίθετον διεύθυνσιν ροπὴν εὐνοουμένην ὑπὸ ἰδιοτελῶν σκοπῶν. Ὁ μέγας τῆς Ἰταλίας καὶ ἐνάμιλλος τοῦ Ὁμήρου ποιητῆς Δάντε διακηρύττει ὅτι τὸ κατ' ἐξοχὴν τοῦ ἀνθρώπου γνώρισμα καὶ τὸ πολυτιμότεον τούτου ἀγαθὸν εἶνε ἡ ἐλευθερία τῆς θελήσεως. Ὅθεν ταύτην ἃς μεριμνῶμεν ὅπως διατηρῶμεν ἀείποτε ἀνεπηρέαστον καὶ δρῶσαν μόνον ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ ἀγαθοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Πατρίδος, τῶν ὑψίστων τούτων τοῦ Ἑλληνος ἰδεωδῶν καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀναφωνοῦμεν :

Ζήτω ἡ Ἑλληνικὴ ὁρθόδοξος Κυπριακὴ ἐκκλησία !

Ζήτω ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς τῆς Κύπρου !»

Αἱ ἐκκλήσεις αὗται τῶν ἐφημερίδων πρὸς τὸν λαὸν περὶ κοινῆς συνεργασίας καὶ περισυλλογῆς καὶ ἀγάπης εἰλικρινοῦς καὶ ὁμονοίας ἦσαν ὅλως περιτταί, διότι ὁ λαὸς ἀποκαμῶν ἐκ τῆς πολυχρονίου πάλης καὶ ἔχων πρὸ αὐτοῦ τὰ θλιβερά τῶν παθῶν ἐρείπια ἐδίψα τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀδελφωσιν αὐτοῦ πρὸς ἐκείνους τοὺς ὁποίους αἱ ἐξάψεις τῶν παθῶν ἀπεξένωσαν καὶ κατέστησαν ἐχθροῦς.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
ΕΝ Τῷ ΚΑΘΕΔΡΙΚῷ ΝΑῶ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Ὡς ἐπισφράγισμα ἱερὸν τῆς βραβευθείσης διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ εἰρήνης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπηκολούθησε τὴν Κυριακὴν τῆς 21ης Φεβρουαρίου συλλειτουργία τῶν τεσσάρων ἱεραρχῶν ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ τοῦ ἁγ. Ἰωάννου ἐν Λευκωσίᾳ ἵνα πάντες ὁμοθυμαδόν, κληρὸς καὶ λαός, κοινὰς ἀναπέμψωμεν δεήσεις καὶ εὐχαριστίας πρὸς τὸν δοτῆρα καὶ χορηγὸν τῆς εἰρήνης Θεόν, τὸν ἐπιτιμήσαντα τὴν καταιγίδα καὶ ἀπαλλάξαντα τὴν Κύπρον τῶν περαιτέρω συμφορῶν.

Ἡ γενομένη κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἱερὰ τελετὴ ὑπῆρξεν ἀπεριγράπτου μεγαλοπρεπείας καὶ ὠραιότητος. Τὸν ἀρχιεπίσκοπον περιβεβλημένον πορφυροῦν μανδύαν καὶ κρατοῦντα τὸ σκήπτρον συνώδευσεν ἐν βαθυτάτῃ κατανύξει εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν ἅπας ὁ λαὸς τῆς πρωτευούσης προηγούμενοι τὰ σωματεῖα τῆς πόλεως μετὰ σημαῶν καὶ λαβάρων, οἱ μαθηταὶ τῶν δύο Γυμνασίων μὲ τὰς σχολικὰς αὐτῶν διακριτικὰς στολὰς εἰς ἀτελεύτητον γραμμὴν κρατοῦντες ἑλληνικὰς σημαίας καὶ κρατούμενοι διὰ τῆς χειρὸς οἱ πρὶν κεχωρισμένοι δύο δύο ἐξ ἑκατέρας σχολῆς καὶ ἦν τὸ θέαμα τοῦτο τῆς ἁρμονικῆς παρατάξεως καὶ συμφύξεως τῶν νεαρῶν τούτων ἐλπίδων τῆς Κύπρου ἐξόχου καλλονῆς καὶ ψυχικῆς εὐφροσύνης· ὁ κόσμος εἰς τὸ ἐπιτελεσθὲν τοῦτο θαῦμα τῆς ἀλλοιώσεως ἔκλειεν· καὶ ἀνοικτὴ ἡ καρδία πάντων πάλλουσα ἐξ ἱερῶν συναισθημάτων εἰσήρχετο εἰς τὸν ναὸν ἵνα προσφέρῃ τὸ θυμίαμα τῆς λατρείας τῆς εἰς τὸν θρόνον τοῦ πλάστου. Ἐν κατανύξει ὑπερτάτῃ παρηκολούθησεν ὁ λαὸς τὴν θείαν λειτουργίαν· εἶδεν εἰς τὸ θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ τοὺς τέως ἀδιαλλάκτους ἱεράρχας κλίνοντας τὸ γόνυ ἐν ταπεινώσει καὶ κοινὴν προσφέροντας τὴν θυσίαν ὑπὲρ τῶν τοῦ λαοῦ καὶ αὐτῶν ἁμαρτημάτων καὶ ἀγνοημάτων καὶ δεομένων· ἵνα ὁ Θεὸς ἐξαποστείλῃ τὴν χάριν τοῦ καὶ ἁγιάσῃ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ πνεύματα καὶ ἀλλοιώσῃ τὰ φρονήματα πρὸς ἀγάπην, πρὸς εὐσέβειαν, πρὸς ἔργα εἰρήνης καὶ ἀρετῆς, καὶ ἤκουσεν ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ προεξάρχοντος Μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου θεία καὶ ὑψηλὰ ῥήματα εὐαγγελικῆς ἀγάπης, ὁμονοίας, μακροθυμίας, χαρᾶς.

Λελουμένοι καὶ κεκαθαρμένοι ἐν τῷ θείῳ τούτῳ λουτρῷ ἐξήλθομεν ἅπαντες τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἠγλαϊσμένοι τὰ πρόσωπα καὶ φαιδροὶ τὴν ψυχὴν, οἱ ἐπειδὴν ὁ Θεὸς ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῶν δούλων αὐτοῦ καὶ ἐχαρίσατο ἡμῖν τὰ ἔλεη του.

Ἡ ΕΚΛΟΓΗ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΙΤΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ

Ὑπελείπετο ἐν ἔτι πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς ἡμῶν, ἡ ἐκ-

λογή τοῦ Μητροπολίτου Κιτίου, ὡς ἐπιστέγασμα τοῦ ὅλου ἔργου.

Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ νοῦς μου ἐστράφη πρὸς ἓν καὶ μόνον πρόσωπον, πρὸς τὸν διαπρεπῆ Ἀγιοταφίτην ἀρχιμανδρίτην Μελέτιον Μεταξάκη· ἦτο καὶ φίλος μου, ἀλλὰ καὶ προικισμένος μὲ ἐξαιρετικά χαρίσματα, παίδευσιν, ζῆλον ἱερὸν, δραστηριότητα, θέλησιν σιδηρὰν πρὸς τὸ καλόν, ὁρμὴν ἀκατάσχετον πρὸς δρᾶσιν, προσόντα ταῦτα καὶ χαρίσματα πολλὰ καὶ καλὰ (παρ' ὅλα τὰ ἐλαττώματα) πρὸς τελεσφόρον ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς Κύπρου.

Τὴν φορὰν αὐτὴν ἡ σκέψις μου ἦτο ἀγνή, δὲν εἶχε τὰ ἐλαττήρια ἱερᾶς ἐκδικήσεως, ὅπως εἰς τὴν περίστασιν τοῦ Πάφου Ἰακώβου. Ὁ κληρικὸς οὗτος ὑπῆρξε θῦμα παθῶν ἀνθρωπίνων, θῦμα ἱεροῦ ζήλου, ὡς ἐφαίνετο, ἵνα σώσῃ τὸν Πανάγιον Τάφον ἀπὸ τὰς ἐπιβουλὰς τοῦ πατριάρχου του· ἠγωνίσθη, ἐπάλαυσε καὶ ἔπεσε μετὰ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ συναγωνιστοῦ ἀρχιμανδρίτου Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου. Τοὺς ἀγῶνάς του ὑπὲρ τῆς διασώσεως τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων ἐγνώριζον καλῶς ἐκ τῆς προσφάτου ἀποστολῆς μου εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ μάλιστα προσωπικῶς ἐν χρηστῷ τῷ συνειδότι ὑπεστήριξα αὐτούς. Ἀλλ' ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων ἔφερεν αὐτὸν καὶ τὸν Χρυσόστομον εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὁπότε ἐγὼ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ πατριάρχου Φωτίου ἐπιτρέπετον ἐν Καίρῳ. Ἐξ Ἱεροσολύμων μοι ἀνήγγειλε τὸ ἀπροσδόκητον ἄγγελμα τῆς τοιαύτης ἀφίξεώς του. Ἐσπευσα εὐθὺς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἵνα δεξιωθῶ τοὺς ἀδελφοὺς μεταβαίνοντας εἰς Κωνσταντινούπολιν· συνήγαγον τὸν κληρὸν καὶ παρεκάλεσα τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πατριαρχικὸν ἐπίτροπον Τριπόλεως Θεοφάνην νὰ μεταβῶμεν ἐπισήμως εἰς τὸν σταθμὸν φέροντες ἐγκόλπια καὶ ἐπανωκαλύμματα καὶ ὑποδεχθῶμεν φιλικώτατα καὶ μετὰ τῶν αὐτῶν τιμῶν καὶ δειγμάτων ἀδελφικῆς ἀγάπης προεπέμψαμεν αὐτοὺς μέχρι τοῦ ἀτμοπλοίου (ἴδ. Πάνταινον Α' σ. 380).

Τὰ ἐπακολουθήσαντα ἐν Κωνσταντινουπόλει γεγονότα ἐστερέωσαν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν Δαμιανόν, παρὰ τὰς ἀντιθέτους προσπαθείας τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας, καὶ ἀπέκλειον ἐκ τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος τὸν Μελέτιον.

Παρέμεινε λοιπὸν ἐν τῇ βασιλευσῇ τηκόμενος ὁ ἀδελφός, ἐγκαταλειμμένος ὑπὸ πάντων, ἀπροστάτευτος, πενόμενος, δακνόμενος τὴν ψυχὴν διὰ τὸ σκοτεινὸν καὶ ἄδηλον τοῦ μέλλοντος Ὁ πατριάρχης Δαμιανὸς ὑπερισχύσας δι' ἀθεμίτων μέσων ἐδείχθη σκληρὸς πρὸς τὸν χθὲς συνεργάτην ἀρχιγραμματέα του, καὶ ἀπέκοψεν αὐτὸν τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος.

Ἐπὶ ἐν ἔτος ἐδοκιμάζετο καὶ ἐμαραίνετο ἐν τῇ ἀπραξίᾳ ὁ σφουγῶν

οὗτος εἰς δαῖσιν καὶ κίνησιν νοῦς. Καὶ ἐσκέφθην ἐν τῇ ὑπερβολῇ τῆς ἀγάπης μου νὰ γλυκύνω τὰς πικρίας τοῦ βίου του διὰ τῆς ὑποψηφιοτήτος του εἰς τὸν θρόνον Κιτίου.

Ὅτι θὰ ἐδέχετο νὰ κατέλθῃ εἰς Κύπρον δὲν τὸ ἠλπίζον, διότι ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων ἐγνώριζε καλῶς τὴν ἐκεῖ κατάστασιν καὶ ἐδίσταζον ἂν ἀπεφάσιζε νὰ ἀποξενωθῇ τελείως τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ παρουσία του ἦτο ἀπαραιτήτος. Πλὴν ἐγὼ ἵνα τῷ παράσχω ἡθικὴν τινα ἀνακούφισιν καὶ δείξω τὸν πλοῦτον τῆς συμπαθείας καὶ τῆς ἀγάπης μου, ὅπως καὶ αὐτὸς ἄλλοτε πρὸς ἐμέ, χωρὶς νὰ ἀνακοινώσω εἰς οὐδένα τι τὸν ἠρώτησα τηλεγραφικῶς ἂν δέχεται τὸν θρόνον τοῦ Κιτίου.

Εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον πολλάκις ἐρωτήσαντά με περὶ τοῦ υποψηφίου Κιτίου, ἔλεγον ὅτι εὐρίσκομαι εἰς συνεννοήσεις μετὰ τινος κληρικοῦ, ἀλλ' ἀπέφενγον νὰ ὀνομάσω αὐτόν, ἀνεκοίνωσα μόνον ἐμπιστευτικῶς τὰς σκέψεις μου εἰς τὸν ἅγιον Τριτόλεως καὶ εὖρον σύμφωνον αὐτόν.

Παρήλθον ἱκαναὶ ἡμέραι καὶ οὐδεμίαν ἐλάμβανον παρὰ τοῦ Μελετίου ἀπάντησιν. Τὴν 19 Φεβρουαρίου, ὅτε μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου μετεβαίνομεν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ἱατροῦ Γλυκῆ, νεαροῦ τοῦ ταχυδρομείου ὑπάλληλος ἐσταμάτησε τὴν ἀμαξίαν μας καὶ μοὶ ἐπέδωκε τηλεγράφημα· ἦτο τοῦ Μελετίου ἀπαντητικὸν τοῦ ἰδικοῦ μου καὶ μοὶ ἔλεγε: «Συνενοῦμαι πατριαρχῇ ἀναγγελῶ ἀποτέλεσμα. Μελέτιος».

Εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἀπέκρουσα καὶ πάλιν τὸ περιεχόμενον τοῦ τηλεγραφήματος· εἰς τὴν ἐρώτησίν του ἐδήλωσα ὅτι πρόκειται περὶ ἐπαρχιακῆς μου ὑποθέσεως.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν λαμβάνω δεύτερον τοῦ Μελετίου τηλεγράφημα δι' οὗ μοὶ ἀνήγγειλε τὴν ὀριστικὴν μετὰ τοῦ πατριάρχου Λαμιανοῦ συνεννόησιν καὶ μοὶ προέτρπε νὰ προβῶ εἰς τὴν ἐκλογὴν του.

Ἀνήγγειλα εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ὅτι ὁ κληρικὸς εἰς ὃν ἀπετάθη δέχεται τὸν θρόνον τοῦ Κιτίου καὶ δύναται νὰ καλέσῃ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς ἐπαρχίας καὶ ὀρίσῃ ἡμέραν ἐκλογῆς, ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν κατονόμασα παρὰ τὴν ἐπιμονὴν του τὸν κληρικόν.

Τὴν νύκτα ὅτε ἀπεσύρθην εἰς τὸν κοιτῶνά μου εἰσέρχεται ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ καθήσας ἐπὶ τῆς κλίνης μου μοὶ λέγει: Γυιέ μου, γνωρίζεις πόσον ἐνδιαφέρομαι διὰ τὴν ἐπαρχίαν Κιτίου, τὴν ὁποίαν τόσα ἔτη ἐποίμανα καὶ εἶναι φυσικὸν τὸ ἐνδιαφέρον μου νὰ μάθω ποῖος θὰ μὲ διαδεχθῇ. Ποῖον ἔχεις ὑπ' ὄψιν σου;

—Τὸν ἀρχιμανδρίτην Μελέτιον Μεταξάκην.

Εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματος τοῦ Μελετίου ἀνετινάχθη καὶ συνωφρυνώθη.

—Μὴ πρὸς Θεοῦ, μὴ μου κάμῃς αὐτὸ τὸ κακό. . . .

—Κακό, Μακαριώτατε, διότι ἐξασφαλίζω εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου κληρικὸν μὲ τόσα προσόντα, μὲ τόσας ἐλπίδας θεαρέστου δυνάσεως ; Κακό διότι θὰ χυθῇ εἰς τὸν νεκρωθέντα ὀργανισμόν τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας νέον αἷμα ὑγιὲς καὶ ζωηρόν ; Κακό διότι ἡ φροῦά τῶν πραγμάτων ἀποστερεῖ τὸν ἱεροσολυμιτικὸν θρόνον τοιοῦτου κληρικοῦ καὶ χαρίζει αὐτὸν ὥς θεόδοτον δῶρον εἰς τὴν ἐκκλησίαν σου ; Ἐπεφυλάχθην νὰ σοὶ τὸν ὀνομάσω πιστευὼν ὅτι θὰ ἐπεστέγαζον τὴν χαρὰν σου διὰ τῆς τελευταίας ταύτης εὐστόχου καὶ ἀνελπίστου ἐπιτυχίας. Λυποῦμαι πολὺ διότι τὰς τελευταίας ταύτας στιγμὰς πληγώνεις τὰ αἰσθηματά μου πρὸς φίλον καὶ διαμφισβητεῖς τὴν εὐκρίνειάν μου διὰ τὸ συμφέρον τῆς Κύπρου.

—Φοβοῦμαι ὅτι θά.....

Μὴ ἔχε κανένα φόβον. Ὁ Μελέτιος ὅτι δῆποτε καὶ ἂν κάμῃ θὰ ἀποβῇ εἰς τὸ καλὸν τῆς Κύπρου· εἶνε φιλόδοξος τὸ γνωρίζω, ἀλλ' ἡ φιλοδοξία του, θὰ ἐπιφέρῃ πάντοτε καλὰ. Οἱ γέροντες εἶνε ὀλίγον δυσκίνητοι καὶ ἀναβλητικοί· εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἐκκλησίας σου μία τοιαύτη νέα μηχανὴ ἱσχυρὰ εἶνε ἀπαραίτητος, ἵνα συμπληρώσῃ ὅσα πολυετὲς ἀδράνεια ἐρήμωσεν. Ἄλλως τε θὰ τῷ συστήσω, ὅποτε συναντηθῶμεν νὰ συναρμονίσῃ τὴν δρᾶσίν του μὲ τὴν θέλησίν σου καὶ τοιουτοτρόπως θὰ εὕρῃς εἰς τοὺς ἀνορθωτικούς σου ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας ἀγῶνας ἱσχυρὸν στήριγμα καὶ ἀντιλήπτορα ἱκανόν.

Ἡ στάσις αὕτη τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ αἱ ἀντιρρήσεις αὐτοῦ ἐνισχυόμεναι ἀπὸ τὰ προσαγόμενα δικαιολογητικὰ ἐπιχειρήματα δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κάμψωσι τὸν λογισμόν μου, οὐδὲ τὴν φωνὴν τῆς καρδίας μου νὰ ἀτονίσωσι. Καὶ ὅχι μόνον ἐκ τῆς πρὸς ἐμὲ ἀδυναμίας καὶ ἀγάπης του ἐκάμφθη, ἀλλ' ἀνελπίστως ὅλως καὶ συνέστησε θερμῶς εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους Κιτίου καὶ φίλους του τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Μελετίου.

Καὶ κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ἡμέραν ἐγένετο ἡ ἐκλογὴ τοῦ Μελετίου εἰς τὸν θρόνον Κιτίου ἐν ἀγαστῇ ὁμοφωνίᾳ, ἀγαθὴν προξενήσασα ἐντύπωσιν εἰς ὅλην τὴν νῆσον ἥτις ἐγνώριζεν ἀπὸ πολλοῦ αὐτὸν ὥς πατριαρχικὸν ἀπεσταλμένον πρὸς λύσιν τοῦ Κυπριακοῦ ζητήματος.

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΠΡΟΣΤΡΙΒΑΙ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΙΟΥ

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟΝ ΙΕΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΝ

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἶνε ὅλως ἄσχετον μὲ τὴν ἐν Κύπρῳ παρου-

σίαν μου' μὲ παρέσυρεν εἰς ἀναγραφὴν τοῦτου ὁ συνειρημὸς τῶν ἰδεῶν ἵνα ἐξηγηθῶσι φυσικώτερον οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ εἰλικρινὴς συνεννόησις μεταξὺ τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ Μελετίου.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἦτο ἤδη πεπεισμένος, παρ' ὅσα τῷ εἶπον, ὅτι ὁ Μελέτιος θὰ τῷ παρεῖχε πράγματα καὶ ἐκ τῶν πρώτων συνοδικῶν συνεδριάσεων ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἰδρύσεως ἱεροδιδασκαλείου ἐπῆλθε θλιβερὰ ψυχρότης μεταξὺ αὐτῶν.

Χωρὶς νὰ θέλω νὰ κακίσω οὐδένα θὰ παραθέσω ἐνταῦθα ἐπιστολὴν τοῦ ἀρχιεπισκόπου πρὸς ἐμὲ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 23 Δεκεμβρίου 1910 διὰ τὴν ἱστορίαν ἀποκλειστικῶς τῆς συστάσεως τοῦ ἐν Κύπρῳ ἱεροδιδασκαλείου παραλείπων τὰς ψυχρὰς αὐτῆς ἐκφράσεις τὰς ὑπαγορευθείσας ἐν στιγμαῖς παραφορᾶς καὶ ἐπιφυλασσόμενός νὰ ἐκφράσω ἐν τέλει ἐπ' αὐτῆς τὴν ἀτομικὴν κρίσιν μου. Ἡ ἰδιόχειρος αὕτη τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἐπιστολὴ ἔχει ἐπὶ λέξει οὕτω :

«Σεβασμιώτατε καὶ ἐν Χριστῷ λίαν μοι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ ἅγιε Λεοντοπόλεως κύριε Σωφρόνιε.

Ἐλαβον τὴν ἐπιστολὴν τῆς ὑμετέρας φίλης μοι Σεβασμιότητος ἐν ἣ εἶδον ἐν ἀρχῇ νὰ ἐκφράξῃ παράπονα καὶ δὴ καὶ πικρὰ ὅτι ἐλησμονήθη ὑπὸ τοῦ πάπα της. Ἐπιτραπήτω μοι νὰ εἶπω ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές. Καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἀληθὲς ὅταν ἔχω ἐνώπιόν μου τὸν ἀγαπητὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸν ἅγιον Κιτίου, ὅστις τυγχάνει φίλος τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος καὶ ἐμοῦ, οὔτινες ἀμφοτέρωι συνετελέσαμεν ἵνα καταλάβῃ ἣν κατέχει θέσιν; Ἄρα

Δὲν θὰ ἔλεγόν τι περὶ αὐτοῦ ἐὰν ἐν τῇ ἐπιστολῇ δὲν ἔκαμε μνείαν αὐτοῦ ἢ ὑμετέρα Σεβασμιότης

Τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ἔργων μας μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἱεραρχίας ἦτο ἡ σύστασις ἱερατικῆς σχολῆς περὶ ἧς ἀπεφασίσθη καὶ ζῶντος τοῦ μακαρίτου ἀρχιεπισκόπου καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ ἐγένετο σκέψις καὶ ἀπόφασις, ἀλλὰ δὲν ἐπραγματοποιήθη. Ἦτο ὠρισμένη ἡμέρα καθ' ἣν θὰ συνεζητεῖτο ἐπὶ Συνόδου τὸ θέμα τοῦτο, ἀλλ' ὁ φίλος μόνις ἐκαθήσαμεν παρουσίασε τεμάχιον χάρτου καὶ ἤρχισε νὰ ἀναγινώσκῃ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένα· «Προτείνω νὰ ἰδρυθῇ εἰς τὸ δεῖνα μέρος (οὐχὶ βεβαίως ἐν Λάρνακι, ἀλλ' εἰς τὸν ἐκδεδειγμένον ἀπὸ πολλοῦ λόφον ἀπέναντι τῆς Λευκωσίας) ἱερατικὴ Σχολὴ ὑπὸ τὸν τίτλον «Παγκύπριον Ἱεροδιδασκαλεῖον» καὶ ἄλλας πολλὰς λεπτομερείας. Τὸ ἐσπέρως ἐπεσκέφθημεν τὸ μέρος, εἶδομεν τὰ ὑπάρχοντα κτίρια καὶ

ἐπανήλθομεν εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν τῇ ἐπαύριον προτείνει ὁ ἅγιος Κιτίου ν' ἀρχίσῃ τὸ ἔργον τῆς οἰκοδομῆς, ἦτο Ἰούνιος, καὶ τὸν Σεπτέμβριον, παρελθόντα ἐννοεῖται, ν' ἀρχίσῃ ἡ λειτουργία τῆς Σχολῆς. Εἰς τὴν παρατήρησίν μου πόθεν τὰ χρήματα τῆς οἰκοδομῆς καὶ τῆς συντηρήσεως τῆς Σχολῆς ἤκουσα ἐπιτιμήσεις ὡς ἄνθρωπος ἀποθαρρυντικός, ὀπισθοδρομικός κλπ. Ἀλλ' ἡ ἔλλειψις τῶν χρημάτων ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ὑποχωρήσῃ ἀρκεσθεῖς εἰς τὸν τίτλον ὅτι εἶναι προοδευτικός ἐκεῖνος καὶ ὀπισθοδρομικός ἐγώ.

Ὅμοφώνως ἀπεφασίσαμεν νὰ κάμωμεν πάντες τὰς ἀνὰ τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας ἡμῶν συνήθεις περιοδείας, κατ' αὐτὰς δὲ νὰ φροντίσωμεν ἐράνους ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν, μετὰ τὰς ἐορτὰς τῶν Χριστουγέννων νὰ συνέλθωμεν καὶ παρουσιάσωμεν τὰ πορίσματα τῶν ἐνεργειῶν μας, τὸ ἔαρ ν' ἀρχίσῃ ἡ οἰκοδομὴ καὶ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1911 ν' ἀρχίσῃ ἡ λειτουργία τοῦ Παγκυπρίου Ἱεροδιδασκαλείου.

Ἐν τῷ μεταξὺ μεταβαίνει δι' ὑποθέσεις του εἰς Λεμησσόν, ἀναγγέλλει τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνόδου περὶ ιδρύσεως Παγκυπρίου Ἱεροδιδασκαλείου ἔξωθεν τῆς Λευκωσίας καὶ ἐπιδοκιμάζεται, ἐνεργεῖ ἐράνους καὶ ἐπιτυγχάνει καὶ τηλεγραφεῖ εἰς τὴν Σύνοδον συγχαίρων αὐτῇ διότι ἡ ἀπόφασίς της ἔτυχεν ἐπιδοκιμασίας κλπ. Μεταβαίνει εἰς Σκάλαν (Λάρνακα) καὶ ἐνεργεῖ καὶ ἐκεῖ ἐράνους ὑπὲρ τοῦ Παγκυπρίου Ἱεροδιδασκαλείου ἐν Λευκωσίᾳ καὶ ἐπιδοκιμάζεται καὶ ἐκεῖ καὶ οἱ ἔρανοι ἱκανοποιητικοί. Ἐπιστρέφει εἰς Λευκωσίαν καὶ διηγεῖται τὰ κατορθώματά του καὶ ἡμεῖς συγχαίρομεν αὐτόν. Καὶ ἕως μὲν ἐδῶ... βαίνομεν καλῶς ἀπὸ τῶρα ὅμως καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀλλάσσουν μορφήν τὰ πράγματα.

Ἐπέρχεται αὐτῷ ἡ ἰδέα ὅτι τὸ ἱεροδιδασκαλεῖον πρέπει νὰ γίνῃ οὐχὶ ἐν Λευκωσίᾳ, κατὰ τὴν ὁμόφωνον ἀπόφασιν τῆς Συνόδου καὶ τῇ προτάσει αὐτοῦ, ἀλλ' ἐν Λάρνακι. Καὶ ἂμ' ἔπος ἂμ' ἔργον. Προσκαλεῖ μερικοὺς Λαρνακεῖς εἰς Μητρόπολιν ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ συσχεφθῶσι περὶ τῶν σχολείων των, ὅταν δὲ συνῆλθον καθυπέβαλεν αὐτοῖς τὸ ζήτημα οὕτως: «Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ διατελεῖ οὕσα εἰς οἰκτρὰν οἰκονομικὴν κατὰστασιν. Ἡ Λευκωσία ἐνεκα τῶν διαιρέσεων τῶν σχολείων της εἰς χειροτέραν ὄθεν ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν δύο ἄλλων συναδέλφων ἀπεφασίσαμεν νὰ ιδρυθῇ τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον ἐν Λάρνακι ἐξ οὗ ἡ πόλις πολλὰς θὰ ἔχῃ ὠφελείας καὶ νὰ μὴ ἐπιβαρυνθῶσι πολὺ τὰ πτωχὰ ταμεῖα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν πολιτῶν Λευκωσίας».

Εὐχαριστοῦνται ἐκ τῆς νότας αὐτῆς οἱ προσκεκλημένοι Λαρνακεῖς καὶ ἀποφασίζουσι νὰ γίνῃ ἐν Λάρνακι καὶ ὁ ἀδελφὸς τρεῖς τὰς χεῖ-

ρας ὅτι ἐπέτυχε τὸ τέχνασμα ἀδιαφορῶν ὅλως ἐὰν συνοδικὴ ἀπόφασις τῇ προτάσει τοῦ ὑπογεγραμμένη καὶ ὑπ' αὐτοῦ ὀρίξει τόπον ἰδρύσεως τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου, παρὰ τὴν Λευκωσίαν.

Ἐπιστρέφει εἰς Λευκωσίαν ὅτε εἶχεν ἀναχωρήσει ὁ ἅγιος Πάφου διὰ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ καὶ ἐνώπιον τοῦ ἁγίου Κυρηναίας ἀναγγέλλει μοι τὴν ἀπόφασιν τῶν Λαρνακέων καὶ προσθέτει ὅτι ἡ αἴτησις θὰ σταλῇ πρὸς ἐμὲ ἐγγράφως. Τότε εἶπον αὐτῷ αὐταῖς λέξεσι· σὲ παρακαλῶ, σὲ ἱκετεύω, σὲ ἐξορκίζω εἰς τὴν Ἀρχιερωσύνην σου μὴ μου στείλῃς τοιαύτην ἐπιστολὴν διότι ἡ δὲν θὰ σοῦ ἀπαντήσω, ἢ θὰ σοῦ ἀπαντήσω ἀρνητικῶς. Ὁφείλομεν νὰ σεβώμεθα τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰς ὑπογραφάς μας· τὸ ζήτημα τοῦτο θὰ γεννήσῃ ψυχρότητος ἢ μεταξὺ ἡμῶν, ἢ μεταξὺ πόλεων, ἢ ἀτόμων, ὅπερ δὲν συμφέρει.

Κατόπιν τοιαύτης ἀπαντήσεως πᾶς τις θὰ ἐνόμιζεν ὅτι θὰ ἡσύχαζεν, ἀλλ' οὐχί. Μετ' ὀλίγας ὥρας ἐνώπιον τινῶν Λευκωσιαιτῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Κυρηναίας, ὅστις ἤκουσε τὴν ἀπολύτως ἀρνητικὴν ἀπάντησίν μου, ἀναγγέλλει τὴν ἀπόφασιν τῶν Λαρνακέων προσθεὶς ὅτι ἀνήγγειλε ταύτην πρὸς ἐμὲ, ὅτι παρεδέχθην αὐτὴν καὶ ὅτι τὸν παρεκάλεσα νὰ μοῦ στείλῃ μίαν πρότασιν ἐγγράφως!! Ὑψιστε Θεέ!!

Ἔστειλε τὴν αἴτησιν εἰς ἡν, ὥς τοῦ προεῖπον, δὲν τοῦ ἀπήντησα. Κατόπιν ἔκαμε μόνος ὅ,τι ἔκαμε καὶ ἰδρυσεν μόνος καὶ ὑπ' εὐθύνην τοῦ τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου ἐν Λάρνακι. Ἐν τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων ἐξεφώνησε λόγον ἐν ᾧ ἐμπεριείχετο τὸ παραμῦθι τῶν δύο πατριαρχῶν, τοῦ φιλοσόφου καὶ τοῦ φωτισθέντος καὶ ἔλαβε βεβαίως ἐκεῖνος τὸ πρόσωπον τοῦ φιλοσόφου καὶ ἀφήκεν εἰς ἐμὲ τὸ τοῦ φωτισθέντος, τοῦ . . . τοῦ κλπ.

Σταματῶ ἔως ἐδῶ διότι θὰ σὲ κουράσω, ἀλλὰ παρακαλῶ νὰ τὰ ἀναγνώσῃς

Ἐν Λευκωσίᾳ
τῇ 23 Δεκεμβρίου 1910

† Ὁ Κύπρις Κύριλλος
ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

Τὰ τοιαῦτα παράπονα τοῦ ἀρχιεπισκόπου κατέστησα γνωστὰ εἰς τὸν Μελέτιον, ὅστις ἔσπευσε νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀνάγκην τῆς ἰδρύσεως τοῦ Παγκυπρίου Ἱεροδιδασκαλείου εἰς τὴν ἔδραν τῆς ἐπαρχίας τοῦ λέγων ὅτι ἡ πτωχεία τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς δὲν παρεῖχεν ἀσφαλεῖς ἐλπίδας, ὅτι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ κτίσῃ, νὰ συντηρήσῃ καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸν βίον τοιαύτης σχολῆς, ὅτι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτο ἐνήργησε δραστηρίως καὶ ἐπιτυχῶς, συνέλεξεν ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ σημαντικὸν

ποσόν, εὗρε τοὺς χριστιανοὺς προθυμοτάτους πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἔργου, ἐβασίσθη εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ ὀλικὰς καὶ ἡθικὰς δυνάμεις, εὗρε προσκλινεῖς εἰς τὴν ἰδέαν του καὶ τοὺς δύο Μητροπολίτας τῆς Κύπρου καὶ ἐχώρησεν ὁλοταχῶς μὲ ἱερὸν ζῆλον εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν σχεδίων του.

Πράγματι δὲ προστάτης τῆς Σχολῆς ἀναδειχθεὶς καὶ ὑπεύθυνος ἀνεπλήρου τὰ ἐλλείματα αὐτῆς ἐκ τοῦ ἰδίου ταμείου, οὕτως ὥστε κατὰ τὸ 1915 ἡ ὅλη αὐτοῦ περιουσία εἰς χρεώγραφα ἦτο ὑποθηκευμένη, ὡς μοι ἔλεγε, διὰ τὰ χρέη τῆς Σχολῆς. Καὶ ὅτε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο (κατὰ Ἰανουάριον) ἀπεστέλλετο ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως εἰς Ἅγιον Ὁρος πρὸς συμβιβασμὸν τῶν δύο διαμαχομένων μερίδων ἐν τῇ μονῇ τοῦ Βατοπεδίου, χάριν τῆς Σχολῆς ἐζήτηι χιλιόλιρον δάνειον παρὰ τῆς ἐν λόγῳ μονῆς ἐπὶ ὑποθήκῃ πολυτίμου ἐγκολπίου καὶ σταυροῦ τῆς εὐλογίας ἵνα ἐλευθερώσῃ τὴν σχολὴν ἀπὸ τοῦ πιέζοντος αὐτὴν βάρους. Ἐγενόμην μάρτυς τῆς τοιαύτης προσπάθειάς του, εἰς τὰ ἀρχεῖα τότε τῆς Μονῆς μελετῶν, καὶ συνετέλεσα τὸ ζητούμενον δάνειον νὰ μετατραπῇ εἰς δωρεάν.

Ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων κρίνοντες δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν, παρὰ τὰς τῶν ἀντιθέτων ἀπόψεις καὶ ἀθετήσεις ὑπογραφῶν, ὅτι ἡ τοιαύτη ἐνέργεια καὶ πράξις τοῦ Μελετίου ἐλάμπρυνε τὴν ἐν Κύπρῳ ἀρχιερατείαν του καὶ ἐγένετο πρόξενος πολλῶν ἀγαθῶν εἰς τὴν Κύπρον.

Τὴν παρέκβασιν ταύτην ἐθεώρησα ἀναγκαίαν ὅχι νὰ δικαιολογήσω τὴν σύστασιν τοῦ Μελετίου εἰς τὸν θρόνον Κιτίου, ἀλλὰ νὰ γνωρίσω σημεῖά τινα ἱστορικὰ τοῦ βίου τῆς ἱερατικῆς σχολῆς (περὶ τῆς ὁποίας γίνεται λόγος ἐκτενὲς εἰς τὸ ἀνέκδοτον περὶ τοῦ Μελετίου ὁγκῶδες ἔργον μου), τὰ ὅποια συνδέονται ἀναποσπάστως ὡς χρυσὴ ἄλυσσος μὲ τὴν αἰσίαν καὶ κατ' εὐχὴν λύσιν τοῦ Κυπριακοῦ ζητήματος.

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΝ

ΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΛΑΟΥ

Ἡ ἀποστολή μας ἔληξε ταχύτερον ἢ ὅσον προεβλέπετο· οἱ ἱεροὶ πόθοι μας νὰ εἰρηνεύσωμεν τὴν Κύπρον ἔλαβον σάρκα καὶ ὄσπ' ὁ σπόρος τοῦ κηρύγματος τῆς ἀγάπης καὶ ὁμονοίας ἔπεσεν εἰς γῆν ἀγαθὴν· ἐβλάστησεν, ἀνυψώθη εἰς δένδρον καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ ἐδρoσίζοντο οἱ καταπονηθέντες ἐκ τοῦ καύσωνος τῶν παθῶν.

Ἦτοιμαζόμεθα πρὸς ἐπιστροφὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅτε αἰφνης ὁ ἀρχιεπίσκοπος προβάλλει νέαν ἀξίωσιν ν' ἀναμένωμεν τὴν ἀφίξιν τοῦ ἐψηφισμένου Πάφου καὶ χειροτονήσωμεν αὐτόν. Ἡ παράκλησίς του,

ἐνισχυομένη καὶ διὰ τηλεγραφημάτων πρὸς ἡμᾶς τοῦ πατριάρχου Φωτίου, δὲν εὗρεν ἡμᾶς ἐπικλινεῖς. Εἵχομεν ἐξαντληθεῖ ἐκ τῆς κοπώσεως καὶ τῶν ἀλλεπαλλήλων συγκινήσεων καὶ ἔπρεπε νὰ ἀναπαυθῶμεν, ἀφοῦ ἄλλως τε καὶ ἡ ταχθεῖσα δεκαπενθήμερος προθεσμία διαμονῆς ἐν Κύπρῳ ἐξέπνεε, τὴν δὲ χειροτονίαν τοῦ Πάφου ἠδύναντο νὰ ἐπιτελέσωσι κανονικῶς οἱ δύο Μακαριώτατοι καὶ ἄνευ τῆς συμμετοχῆς ἡμῶν, ὅπως καὶ ἐγένετο.

Οὕτω λοιπὸν ἐφοδιασθέντες διὰ τῶν εὐχῶν τῶν ἁγίων ἀδελφῶν καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ ἀπεχωρίσθημεν τῆς Λευκωσίας λίαν πρῶτ' ἵνα ἀποφύγωμεν τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ πλήθους· καὶ ἐνῷ παρεκάλεσαμεν τὸν ἀρχιεπίσκοπον νὰ δηλώσῃ ὅτι διὰ τῆς Ἀμμοχώστου θὰ ἐγένετο ἡ ἐπιστροφή ἡμῶν, οὗτος τηλεφωνικῶς ἐγνώρισεν εἰς τοὺς Λαρνακεῖς καὶ τὰ κατὰ τὴν ὁδὸν χωρὶα τὴν κάθοδον ἡμῶν καὶ συνίστα ἐγκαρδίους δεξιώσεις καὶ ὁλόθερμον ὑποδοχὴν. Περὶ τὰ ἐξημερώματα εἰς τὸ πρῶτον χωρίον τοῦ δρόμου μας ἔκκληστοι εἶδομεν τοὺς κατοίκους σὺν γυναῖξί καὶ τέκνοις ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων ἐν παρατάξει κρατοῦντας μικρὰς ἑλληνικὰς σημαίας μὲ τοὺς διδασκάλους ἐπὶ κεφαλῇς προσφωνοῦντας ἡμᾶς σωτήρας τῆς Κύπρου. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐξεδικεῖτο ἡμᾶς διὰ τὴν παρακοήν.

Εὐχαριστήσαμεν πάντας διὸ τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων τῶν καὶ ἐξηκολουθήσαμεν εἰς τὰ πρόσω ἡξιωμένοι τῶν αὐτῶν ἐνδείξεων εὐλαβείας καὶ τιμῆς ὑπὸ τῶν χωρικῶν καθ' ὅλην τὴν μέχρι Λάρνακος διαδρομὴν, ἔνθα ἀνέμενεν ἡμᾶς ἀπροσδόκητος μεγαλειώδης ὑποδοχή. Ἡ πόλις πᾶσα πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας μὲ τὸν πρόξενον τῆς Ἑλλάδος κ. Καλούτσην ἐπὶ κεφαλῇς περιστοιχιζόμενον ὑπὸ τῶν προῦχόντων, τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῶν σχολῶν τῆς Λάρνακος ὑπὸ τοὺς ἡχους τῶν κωδῶνων τῶν ἐκκλησιῶν ἐχαιρέτα δι' ἀτελευτήτων ἐπευφημιῶν τὴν παρουσίαν ἡμῶν. Προσεφώνησεν ὁ Πρόξενος διὰ θερμοτάτων συγκινητικῶν λόγων ἐκφράσας τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ δι' ὅσα ἡ παρουσία ἡμῶν ἐν Κύπρῳ ἐπέφερεν ἀγαθὰ, ἡὐχαρίστησα δι' ὀλίγων ἐγώ, καὶ ὑπὸ τὰς ζητωκραυγὰς τοῦ λαοῦ ὠδηγήθημεν θριαμβευτικῶς εἰς εὐτρεπισθεῖσαν ἐν Ξενοδοχείῳ παρὰ τὴν θάλασσαν αἵθουσαν ἔνθα προσεφέρθη ὑπὸ τῆς πόλεως τιμητικὸν γεῦμα ἀποχαιρετιστήριον.

Τὸ ἀτιμόπλοιον σημαυστόλιστον εἰς τὸν λιμένα τῆς Λάρνακος ἐν πλήρει ἀτιμῷ ἀνέμενε τὴν λῆξιν τῆς ἐκτάκτου λαμπρᾶς ταύτης πανηγύρεως τῆς πόλεως, ἵνα φέρῃ ἡμᾶς εἰς τὰ ἴδια ἀπειράριθμοι λέμβοι ὅσαι

εὐρέθησαν ἐν τῷ λιμένι ἐπληρώθησαν κόσμου προπέμποντος ἐν ἀλλαγῇ καὶ εὐφροσύνῃ.

Εὐπλοεῖτε, Σεβασμιώτατοι· εὐχαριστοῦμεν ἐξ ὅλης καρδίας καὶ ψυχῆς· ἡ εὐγνώμων Κύπρος ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσῃ τὴν εὐεργεσίαν ταύτην· καὶ ἐπευφήμει ὁ εὐγενὴς λαὸς καὶ ἐκάλυπτεν τὴν φωνὴν τοῦ ὁ συριγμὸς τοῦ πλοίου συγκλονῶν τὴν ἐσχάτην ταύτην στιγμὴν τὴν καρδίαν μας καὶ ἀποσπῶν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν νέα δάκρυα οὐρανίου χαρᾶς.

Καὶ ὅτε διέσχιζεν ἡρέμα τὴν θάλασσαν τὸ πλοῖον σταθεὶς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος μὲ δακρυσμένους ὀφθαλμοὺς ἐνητένισα πρὸς τὴν νῆσον καὶ ἀποχαιρετῶν αὐτὴν εἶπα.

ὦ Κύπρος, Κύπρος, σύ μοι ἤνοιξες τὸν παράδεισον. Εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς σου διεφύλαξες ἄσπιλον τὴν εὐγένειαν τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, τὴν γῆν σου ἐπάτησαν ἄσεβων καὶ ἄλλοφύλων πόδες καὶ ἠφάνισαν τὴν ὄψιν σου· τὴν θάλασσαν σου περιεχαράκωσαν καὶ συνέσφιγξαν στόλοι ἐθνῶν πολυωνύμων· κατέστρεψαν τὰ ἱερά σου, τὴν κληρονομίαν σου, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν σου δὲν ἠδυνήθησαν νὰ θίξωσι καὶ ἁλλοιώσωσι. Παρέμεινεν Ἑλληνικὴ, ὅπως ὁ Παρθενών, ἵνα διαλαλῇ εἰς τὰ ἔθνη τὸ μεγαλεῖον ἀκαταβλήτου φυλῆς. Χριστὲ ὁ Θεὸς σκέπασον αὐτὴν ὑπὸ τὴν χάριν σου· διαφύλαξον αὐτὴν ἀπὸ μελλόντων ἐναντίων καὶ δυσχερῶν.

Εἰκοσιπέντε ἔτη πέρασαν καὶ συγκρατῶ εἰς τὴν ψυχὴν μου ζωηροτάτην τὴν εἰκόνα τῶν ἱερῶν ἐκείνων συγκινήσεων καὶ ἐνθουσιασμῶν.

Καὶ τώρα ὅτε ὁ τάφος καλύπτει καὶ τὸ ἱερὸν σκήνος Κυρίλλου τοῦ Γ', τοῦ ἀειμνήστου ἀρχιεπισκόπου τῆς Νέας Ἰουστινιανῆς, φόρον τιμῆς ἀποπληρῶν εἰς τὴν μνήμην τῶν δύο Μακαριωτάτων Κυρίλλων, τῶν συντελεστῶν τῆς εὐδαιμονίας τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, ἀναγράφω ὡς ἐπὶ στήλης τοὺς εὐγενεῖς ἀγωνάς των καὶ καταθέτω ἰσότιμον στέφανον πνευματικὸν ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτῶν, διότι ἠγάπησαν, εὐηργέτησαν, ἐστήριξαν τὴν Κύπρον εἰς τοὺς ἀγῶνας αὐτῆς καὶ ἐτελειώθησαν ἐν δόξῃ καὶ τιμῇ.

Ἐγγραφὸν ἐν Παρίσις

Τὴν 10ην Φεβρουαρίου 1934.